

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over de politie-eenheid Amsterdam.

Datum: 10 januari 2014

Rapportnummer: 2014/001

Feiten

Op 3 december 2012 emigreerde verzoekster met haar 5-jarige drieling naar Zweden. Zij gaf dit op 3 december 2012 door aan de gemeente Amstelveen, waar zij voorheen woonde.

De politie kreeg een melding dat het gezin plotseling was verdwenen en werd verzocht een onderzoek in te stellen naar de verblijfplaats van het gezin. Op 17 december 2012 bezochten twee politieambtenaren verzoeksters voormalige woonadres in Amstelveen. Na 17 december 2012 zette de politie het onderzoek voort en bezochten politieambtenaren onder meer een voormalig buurman van verzoekster, aan wie zij vragen stelden over de verblijfplaats van verzoekster.

Verzoekster diende een klacht in bij de politie. Zij klaagde er onder meer over dat politie haar woning was binnengetreden, zonder dat zij daartoe bevoegd was en dat de politie een buurtonderzoek had ingesteld en daarmee haar privacy had geschonden.

De klachtencommissie adviseerde de politiechef de klacht ongegrond te verklaren,

Ten aanzien van het binnentreden oordeelde de klachtencommissie dat de woning op het moment van binnentreden niet meer feitelijk door verzoekster werd bewoond en zij niet meer als de bewoner was aan te merken. Volgens de klachtencommissie was er geen sprake van binnentreden in verzoeksters woning.

Ten aanzien van de klacht over het buurtonderzoek oordeelde de klachtencommissie dat de politie voldoende reden had om een onderzoek in te stellen naar de verblijfplaats van verzoekster en haar kinderen. Er waren immers zorgen over de veiligheid van de kinderen. Dit belang mocht volgens de commissie zwaarder wegen dan het belang van verzoeksters privacy. Daaraan deed niet af dat verzoekster op 3 december 2012 bij de gemeente aangifte had gedaan van haar vertrek naar Zweden, aldus de klachtencommissie.

De politiechef nam het oordeel van de klachtencommissie over en achtte de klachten ongegrond. Omdat verzoekster niet tevreden was met dit oordeel, wendde zij zich tot de Nationale ombudsman. Hierop stelde de Nationale ombudsman een onderzoek in.

Klacht

Op 3 december 2012 is verzoekster samen met haar drie kinderen geëmigreerd naar Zweden. Verzoekster klaagt erover dat:

Politieambtenaren haar woning in Amstelveen op 17 december 2012 zonder duidelijke reden en zonder machtiging zijn binnengetreden;

De politie zonder enige grond (ook na 17 december 2012) een buurtonderzoek heeft ingesteld en daarmee verzoeksters privacy heeft geschonden.

Visie politiechef

De politiechef verwees de Nationale ombudsman naar het advies van de klachtencommissie. In aanvulling daarop heeft de politiechef gesteld dat de buurtregisseur begin december 2012 werd gebeld door de frontlijnmanager multi- probleemgezinnen met het verzoek een onderzoek in te stellen naar de plotselinge verdwijning van verzoekster en haar drie kinderen. Zij vertelde dat er voor 28 uur per week hulpverlening in het gezin werd geboden en dat de huishoudelijke hulp alarm had geslagen nadat verzoekster zonder opgave van reden geen nieuw adres had opgegeven. De frontlijnmanager had verder aangegeven dat zij een melding aan Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming zou doen.

De buurtregisseur heeft vervolgens diverse keren aangebeld bij de woning, waarop niet werd gereageerd. Daarop heeft hij buurtbewoners gevraagd of zij wisten waar verzoekster was en of zij hem wilden bellen als personen de woning zouden betreden of verlaten. Op 17 december 2012 werd de buurtregisseur in de avond gebeld door een buurtbewoner, die vertelde dat een aantal personen bezig was de huisraad uit de woning van verzoekster te halen. De buurtregisseur heeft toen de wachtcommandant van het wijkteam gebeld met de vraag een surveillance-eenheid ter plaatse te sturen om de daar aanwezige personen te vragen naar de verblijfplaats van verzoekster en haar kinderen. Dit was in het kader van basale hulpverlening ten behoeve van een gezin, dat mogelijk in nood verkeerde.

Ter plaatse zagen de politieambtenaren A. en C. een vrouw uit verzoeksters woning komen. De vrouw verklaarde desgevraagd dat zij af en toe op verzoeksters kinderen paste en dat verzoekster naar Zweden was geëmigreerd. De vrouw had echter geen adres van verzoekster. De politieambtenaren vertelden de vrouw dat er zorgen waren over de kinderen en dat het belangrijk en in hun belang was om de verblijfplaats van het gezin te achterhalen.

De politieambtenaren vroegen de vrouw of zij voor dat doel de woning mochten betreden. De vrouw maakte zich ook zorgen over de kinderen en vertelde dat er problemen in het gezin speelden. De vrouw verleende toestemming om de woning te betreden en politieambtenaar A. heeft de hal van de woning betreden en daar gewacht op de vrouw, die naar aanwijzingen zocht voor de verblijfplaats van het gezin.

Volgens de politiechef heeft A. als enige de woning betreden met toestemming van de vrouw en is A. nooit verder geweest dan de hal.

De politiechef heeft voorts laten weten dat er op 17 december 2012 een GBA-check is uitgevoerd door medewerkers van de meldkamer. De logging van de afhandeling van het betreffende adres vermeldt hierover dat verzoekster volgens de GBA niet is uitgeschreven en geëmigreerd, aldus de politiechef.

Rapport politieambtenaren

De politieambtenaren A. en C. hebben beiden een rapport opgemaakt van hun bezoek aan verzoeksters woning op 17 december 2012. Hun bevindingen komen overeen met hetgeen de politiechef heeft gesteld.

Politieambtenaar A. heeft bovendien nog in haar rapport gesteld dat het gezin geen enkele instantie had ingelicht over het vertrek, waaronder Bureau Jeugdzorg. Voorts staat in haar rapport vermeld dat de vrouw, die ze ter plaatse aantroffen en die met het binnentreden instemde, had laten weten dat zij als enige een sleutel van de woning had en de woning mocht betreden.

E-mail politieambtenaar A.

In een e-mail van politieambtenaar A. aan de buurtregisseur van 17 december 2012 staat onder meer vermeld dat hij en zijn collega C. ter plaatse aan de vrouw hadden gevraagd of zij wist waar verzoekster en haar gezin was, en dat de vrouw in eerste instantie niets wilde vertellen omdat haar verteld was dat ze het met niemand mocht delen. Na enig aandringen had de vrouw aan A. en C. verteld dat verzoekster en de kinderen al drie weken in Zweden zouden zitten. De vrouw was op dat moment in de woning om te helpen verhuizen. A. en C. mochten van de vrouw niet in de woning kijken omdat ene H. haar die opdracht had gegeven.

Verklaring buurtregisseur

Politieambtenaar K. heeft in het kader van het onderzoek van de Nationale ombudsman een verklaring afgelegd. K. heeft onder meer verklaard dat hij op 22 augustus 2011 een huisbezoek heeft gebracht aan het gezin van verzoekster. Bij de politie was een melding binnengekomen van een huishoudelijke hulp dat verzoekster één van haar kinderen hardhandig had aangepakt. Het gezin was op dat moment niet bij de politie bekend en K. wist niet in welke context hij de melding moest zien.

K. heeft voorts verklaard dat zijn bezoek zuiver informatief van aard was en zo'n half uur tot drie kwartier duurde. Verzoekster heeft drie kinderen, waarvan er twee gedragsproblemen hebben en ontzettend druk zijn. Het gezin woont in een krappe bovenwoning en zij zitten met z'n vieren behoorlijk op elkaars lip.

Het gezin kreeg wekelijks zo'n 18 tot 20 uur huishoudelijke hulp en verzoeksters zorgvraag is destijds serieus genomen, aldus K.

K. kreeg de indruk dat verzoekster haar uiterste best deed om het zo goed mogelijk te doen. K. kon zich voorstellen dat verzoekster het zwaar had en dat zij een van haar kinderen in een bepaalde situatie stevig bij zijn arm heeft gepakt. K. had geen blauwe plekken geconstateerd en kreeg evenmin signalen van kindermishandeling. Wel vond hij de situatie zorgelijk, aldus K.

Visie verzoekster

Ten aanzien van het binnentreden

Verzoekster stelt dat de politieambtenaren die op 17 december 2012 haar voormalige woonadres bezochten, zonder nader onderzoek, duidelijke reden en machtiging toegang tot de woning eisten. Om toegang tot de woning te krijgen, hebben zij volgens verzoekster de daar aanwezige personen onder druk gezet. Zo zou zijn gedreigd met een verblijf in de cel tijdens de kerstdagen.

Voorts stelt verzoekster dat zij veertien dagen voor het huisbezoek bij de gemeente heeft gemeld dat zij uit Nederland vertrok, waarbij zij het nieuwe adres heeft vermeld. Hiertoe heeft zij een afschrift van de "aangifte vertrek naar buitenland" overgelegd, waarop vermeld staat dat verzoekster en haar drie kinderen op 1 december 2012 naar Zweden zouden verhuizen en waarop het nieuwe adres in Zweden is vermeld.

Voorts stelt verzoekster dat zij Bureau Jeugdzorg niet heeft ingelicht over het vertrek naar Zweden. Volgens verzoekster was daar geen enkele noodzaak toe; zij stond niet onder toezicht van Bureau Jeugdzorg.

Aangezien de spullen van verzoekster nog in de woning lagen en verzoekster haar woning had aangehouden tot de emigratie rond was, is het volgens verzoekster onjuist om te stellen dat zij de woning feitelijk niet meer bewoonde.

Verzoekster heeft nog aangevoerd dat er sprake is van tegenstrijdigheid in de verklaring van de buurtregisseuse en van de klachtbehandelaar. De klachtbehandelaar heeft verklaard dat het verzoek om een onderzoek in te stellen van Bureau Jeugdzorg afkomstig was,

terwijl de buurtregisseur heeft verklaard dat dit verzoek van de gemeente af kwam.

Ten aanzien van het buurtonderzoek

Verzoekster stelt dat de politie zonder enige grond een buurtonderzoek heeft ingesteld.

Volgens haar was zij nooit verdwenen aangezien het vertrek direct gemeld is en ook is gemeld waar zij naartoe ging. Bovendien was de Thuiszorg begin december op de hoogte dat verzoekster en haar kinderen in Zweden waren. Verzoekster had medewerkers van de Thuiszorg hierover telefonisch gesproken.

Ook na 17 december 2012 is de politie doorgegaan met het lastig vallen van derden, zonder dat daar een duidelijke reden voor was. Zo is onder meer de voormalige buurman door een politieambtenaar bezocht, die heeft aangegeven dat zelfs de politie in Zweden zou worden ingeschakeld. Volgens verzoekster is zij hierdoor in diskrediet gebracht.

Beoordeling

Ten aanzien van het binnentreden

1. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grond- en mensenrechten van burgers, zoals het huisrecht en het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, worden gerespecteerd (zie Achtergrond). Dit betekent dat een overheidsinstantie niet zonder toestemming van de bewoner een woning mag binnengaan en de persoonlijke levenssfeer mag aantasten, behalve in bij de wet bepaalde gevallen.

2.1 Vast is komen te staan dat de politie het verzoek heeft gekregen om een onderzoek in te stellen naar de verblijfplaats van verzoekster en haar drie kinderen. Gelet op de melding dat het gezin plotseling was verdwenen én het feit dat de buurtregisseur eerder bij het gezin was geweest en de situatie zorgelijk achtte, oordeelt de Nationale ombudsman dat het met het oog op de veiligheid van de kinderen in de rede lag dat de politie een onderzoek instelde naar hun verblijfplaats. Of het verzoek om een onderzoek in te stellen afkomstig was van de gemeente (via de frontlijnmanager multi-probleemgezinnen) of van Bureau Jeugdzorg acht de Nationale ombudsman niet relevant.

Dat verzoekster haar vertrek uit Nederland bij de GBA en de thuiszorginstelling had gemeld doet hieraan ook niet af. De GBA-check die door de politie is uitgevoerd, leverde immers geen informatie op. Dat de thuiszorginstelling kennelijk niet aan de huishoudelijk hulp heeft doorgegeven dat verzoeksters gezin was vertrokken, kan de politie niet worden toegerekend.

2.2 Nadat de politie de melding kreeg dat er iemand in de woning werd gezien, zijn de politieambtenaren ter plaatse gegaan om de verblijfplaats van het gezin te achterhalen. Bij de woning aangekomen, hebben de politieambtenaren aan de vrouw die in de woning was,

gevraagd of zij binnen mochten komen. De vrouw heeft toestemming gegeven om binnen te komen, maar gaf geen toestemming om in de woning te kijken.

De politieambtenaren waren niet in het bezit van een machtiging tot binnentreden. Dit betekent dat zij slechts met toestemming van de bewoner de woning mochten betreden (zie Achtergrond). Als bewoner moet worden aangemerkt degene wiens privé-huiselijk leven zich op een bepaalde plaats afspeelt. De vrouw die de politieambtenaren toestemming gaf om binnen treden, was derhalve niet bevoegd deze toestemming te verlenen.

De politiechef heeft geoordeeld dat de woning feitelijk niet meer door verzoekster werd bewoond en er geen sprake was van binnentreden in verzoeksters woning. De Nationale ombudsman is het hiermee niet eens. De politie wist op dat moment niet of de woning nog door verzoekster werd bewoond. Dat was immers de reden voor het onderzoek. Buren waren verzoeksters inboedel aan het verhuizen.

Kennelijk had verzoekster een deel van haar bezittingen nog in de woning staan. Hoewel verzoekster de woning feitelijk niet meer bewoonde, speelde een deel van haar privé-huiselijk leven zich daar nog wel af doordat haar bezittingen zich daar (deels) nog bevonden. Om die reden mocht de politie de woning niet zonder verzoeksters toestemming betreden. Het is ook niet duidelijk geworden met welk doel de politie de woning heeft betreden, nu zij geen onderzoek in de woning heeft verricht. Hoezeer de Nationale ombudsman ook begrip kan opbrengen voor het feit dat de politie duidelijkheid wilde verkrijgen over de verblijfplaats van de kinderen, is hij toch van oordeel dat het betreden van de woning niet juist was. Er waren immers geen omstandigheden die zodanig dringend waren dat aan het recht op bescherming van het privéleven voorbij gegaan kon worden en onmiddellijke binnentreding noodzakelijk was. Indien de politie de woning wilde betreden, had zij een machtiging tot binnentreden moeten vragen, waardoor ook het doel van het binnentreden duidelijk was geworden. De politie heeft het huisrecht onvoldoende gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Ten aanzien van het buurtonderzoek

1. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Eén van die grondrechten is het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Dit grondrecht is in het geding als de politie informatie inwint over een burger. Daarnaast geldt op grond van het Kinderrechtenverdrag (zie Achtergrond) dat de belangen van kinderen de eerste overweging horen te zijn bij een beslissing om al dan niet in te grijpen en dient de overheid kinderen te verzekeren van de bescherming en zorg die zij nodig hebben voor hun welzijn.

2. Vast is komen te staan dat het bezoek van de politie op 17 december 2012 onvoldoende informatie heeft opgeleverd over de verblijfplaats van verzoeksters gezin. Tijdens het bezoek op 17 december 2012 heeft de vrouw die in de woning aanwezig was, aangegeven dat er problemen speelden binnen het gezin en dat zij zich zorgen maakte. Gelet op de informatie die al bij de politie bekend was en de uitlatingen die de vrouw over het gezin heeft gedaan, oordeelt de Nationale ombudsman dat het een juiste beslissing was om via een buurtonderzoek meer informatie over de verblijfplaats te achterhalen. De Nationale ombudsman is het met de politiechef eens dat het belang van de veiligheid van de drie kinderen mocht prevaleren boven het belang van verzoeksters privacy.

De onderzochte gedraging is behoorlijk. De politie heeft het recht op privacy voldoende gerespecteerd en in overeenstemming met het IVRK gehandeld.

Conclusie

De klacht over de regionale eenheid Amsterdam is:

Gegrond ten aanzien van het binnentreden, wegens het schenden van het vereiste dat grondrechten worden gerespecteerd, te weten het huisrecht;

Niet gegrond ten aanzien van het buurtonderzoek.

Het oordeel is ten aanzien van de positie van de kinderen afgestemd met de Kinderombudsman.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman

Achtergrond

Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming

van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen".

Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Artikel 3

3.1 Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.

3.2 De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.

Artikel 16

16.1 Geen enkel kind mag worden onderworpen aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privéleven, in zijn of haar gezinsleven, zijn of haar woning of zijn of haar correspondentie, noch aan enige onrechtmatige aantasting van zijn of haar eer en goede naam.

16.2 Het kind heeft het recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting.

Grondwet

Artikel 12

"1. Het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij of krachtens de wet bepaald, door hen die daartoe bij of krachtens de wet zijn aangewezen.

2. Voor het binnentreden overeenkomstig het eerste lid zijn voorafgaande legitimatie en mededeling van het doel van het binnentreden vereist, behoudens bij de wet gestelde uitzonderingen.

3. Aan de bewoner wordt zo spoedig mogelijk een schriftelijk verslag van het binnentreden verstrekt. Indien het binnentreden in het belang van de nationale veiligheid of dat van de strafvordering heeft plaatsgevonden, kan volgens bij de wet te stellen regels de

verstrekking van het verslag worden uitgesteld. In de bij de wet te bepalen gevallen kan de verstrekking achterwege worden gelaten, indien het belang van de nationale veiligheid zich tegen verstrekking blijvend verzet."

Algemene wet op het binnentreden

Artikel 1

"1. Degene die bij of krachtens de wet belast is met de opsporing van strafbare feiten of enig ander onderzoek, met de uitvoering van een wettelijk voorschrift of met het toezicht op de naleving daarvan, dan wel een bevoegdheid tot vrijheidsbeneming uitoefent, en uit dien hoofde in een woning binnentreedt, is verplicht zich voorafgaand te legitimeren en mededeling te doen van het doel van het binnentreden. Indien twee of meer personen voor hetzelfde doel in een woning binnentreden, rusten deze verplichtingen slechts op degene die bij het binnentreden de leiding heeft.

2. Indien de naleving van de in het eerste lid bedoelde verplichtingen naar redelijke verwachting ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van personen of goederen, feitelijk onmogelijk is dan wel naar redelijke verwachting de strafvordering schaaft ten aanzien van misdrijven waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten, gelden deze verplichtingen slechts voor zover de naleving daarvan in die omstandigheden kan worden gevegd.

3. Een persoon in dienst van een bestuursorgaan die zich ingevolge het eerste lid legitimeert, toont een legitimatiebewijs dat is uitgegeven door of in opdracht van dat bestuursorgaan. Het legitimatiebewijs bevat een foto van de houder en vermeldt diens naam en hoedanigheid. Indien de veiligheid van de houder van het legitimatiebewijs vordert dat zijn identiteit verborgen blijft, kan in plaats van zijn naam zijn nummer worden vermeld.

4. De persoon, bedoeld in het eerste lid, die met toestemming van de bewoner wenst binnen te treden, vraagt voorafgaand aan het binnentreden diens toestemming. De toestemming moet blijken aan degene die wenst binnen te treden."